ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas arhīva Nr. AA43-0721-19/18
ECLI:LV:ADAT:2019:1218.A420243218.10.S

SPRIEDUMS
L a t v i j a s t a u t a s v ā r d ā

Rīgā 2019.gada 18.decembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja Anita Šteinberga,
tiesneses Sanita Kanenberga un Indra Meldere,

piedaloties pieteicējas /pers. D/ pārstāvim zvērinātam advokātam Kasparam Novicānam un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Maksātnespējas kontroles dienesta pārstāvēm Ievai Lielmanei un Lāsmai Rancānei,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. D/ pieteikumu par Maksātnespējas administrācijas 2018.gada 27.jūnija lēmuma Nr.1-11/2018/289 atcelšanu, sakarā ar /pers. D/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 18.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Maksātnespējas administrācija (šobrīd – Maksātnespējas kontroles dienests) ar 2018.gada 27.jūnija lēmumu Nr.1-11/2018/289 (turpmāk – lēmums) izbeidza maksātnespējas procesa administratorei /pers. D/ izsniegtā administratora sertifikāta darbību, pamatojoties uz Maksātnespējas likuma pārejas noteikumu 35.punktu – jo viņa kvalifikācijas eksāmenā saņēmusi negatīvu vērtējumu. Lēmumā norādīts, ka atbilstoši Ministru kabineta 2017.gada 30.maija noteikumu Nr.288 „Maksātnespējas procesa administratora pretendentu apmācības, eksaminācijas kārtība, eksaminācijas komisijas darbības kārtība un maksātnespējas procesa administratoru amatā iecelšanas, atbrīvošanas, atcelšanas un atstādināšanas no amata un amata darbības apturēšanas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.288) 103.punktam eksāmens nav nokārtots, ja administrators kādā no eksāmena daļām saņem vērtējumu, kas ir zemāks par sešiem punktiem. Tā kā pieteicēja eksāmenā ir saņēmusi negatīvu vērtējumu, pieteicējai izsniegtā administratora sertifikāta darbība ir izbeidzama.

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par lēmuma atcelšanu. Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

[2.1] Kvalifikācijas eksāmena otrās daļas kāzusā tika pieļauta kļūda faktisko apstākļu izklāstā, 2017.gada vietā norādot 2018.gadu. Tā kā kāzusa risināšanai atvēlētais laiks ir divas stundas, pieļautā kļūda kāzusā liedza pieteicējai pilnvērtīgi sniegt savu vērtējumu par kāzusa risinājumu, jo ilgs laiks tika pavadīts, apsverot kāzusā minētos gada skaitļus.

Par iespējamo kļūdu kāzusā tika uzdots jautājums eksāmena laikā klātesošajam komisijas loceklim, tomēr atbilde netika sniegta.

[2.2] No biedrības „Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācija" (turpmāk - Administratoru asociācija) pieteicēja uzzināja, ka Administratoru asociācijas pārstāvis interešu konflikta dēļ kopš 2018.gada aprīļa netika iesaistīts eksaminācijas komisijas darbībā. Savukārt jauns pārstāvis eksaminācijas komisijas sastāvā tika iecelts tikai pāris dienas pēc kvalifikācijas eksāmena.

Minētais liecina par to, ka kvalifikācijas eksāmena jautājumu izstrādē eksaminācijas komisija nebija pilnā sastāvā atbilstoši Maksātnespējas likumā noteiktajām prasībām. Tas savukārt ir novedis pie kļūdas eksāmena kāzusā. Pārstāvis no Administratoru asociācijas ir vienīgais no eksaminācijas komisijas locekļiem, kas ir praktizējošs maksātnespējas nozarē un var sniegt pamatotu viedokli par izstrādāto kāzusu un tajā aprakstītajiem notikumiem. Tieši personai, kura ir praktizējoša maksātnespējas nozarē, ir jāpiedalās eksāmena kāzusa izstrādē, lai izvairītos no tādu kļūdu pieļaušanas, kā tika pieļauts konkrētajā kāzusā.

[2.3] Kāzusā pieļautā kļūda ir būtiski ietekmējusi visu kāzusa risinājumu, attiecīgi arī saņemto punktu skaitu un lēmumu par to, vai eksāmens ir nokārots. Tas vien, ka kāzusā ir tikusi pieļauta kļūda, liecina par to, ka kvalifikācijas eksāmena otrā daļa ir bijusi prettiesiska, līdz ar to arī saņemtais vērtējums par kāzusa risinājumu nevar būt objektīvi pamatots.

[2.4] Eksaminācijas komisijai, izstrādājot eksāmena jautājumus, bija jādarbojas ar īpašu rūpību, jo šis ir vienīgais

eksāmens, kuru administrators nevar kārtot atkārtoti. Saņemot negatīvu vērtējumu, administrators tiek atcelts no visiem uzsāktajiem maksātnespējas procesiem, tādējādi liedzot administratoram Latvijas Republikas Satversmē (turpmāk – Satversme) noteiktās tiesības uz nodarbošanos un atņemot vienīgo iztikas avotu – Maksātnespējas likumā noteikto atlīdzību par administratora pienākumu pildīšanu. Tātad eksāmenam ir īpaša nozīme ikviena administratora dzīvē, jo tas izšķir jautājumu par palikšanu profesijā.

[2.5] Pieteicēja maksātnespējas procesa administratora amatā ir praktizējusi 14 gadus. Šajā laikā par pieteicēju nav bijusi apmierināta neviena sūdzība, kā arī nav konstatēti pārkāpumi pieteicējas kā administratora darbībā.

[2.6] Vērtējams ir arī fakts, ka eksāmena teorētiskajā daļā pieteicēja ir saņēmusi deviņus punktus, tādējādi viens kāzuss nevar sniegt patiesu priekšstatu par pieteicējas zināšanām un praktisko pieredzi maksātnespējas tiesību jomā.

[3] Maksātnespējas kontroles dienests (turpmāk – dienests) paskaidrojumos par pieteikumu norāda, ka to neatzīst un uzskata par noraidāmu, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā minētajiem argumentiem.

Papildus dienests norāda turpmāk minēto.

[3.1] Likumdevējs nodalījis dienesta un eksaminācijas komisijas kompetenci jautājumos, kas saistīti ar administratoru eksaminācijas procesu. Proti, eksaminācijas komisijas kompetencē ir sagatavot kvalifikācijas eksāmena jautājumus, savukārt dienesta kompetencē ir tehniski nodrošināt attiecīgā kvalifikācijas eksāmena norisi. Tādēļ paskaidrojumu sniegšana par iespējamo kļūdu eksāmena kāzusā un tās ietekmi uz eksāmena rezultātu nav dienesta, bet gan eksaminācijas komisijas kompetencē.

[3.2] Kvalifikācijas eksāmena jautājumu izstrādē un to apstiprināšanā jāpiedalās vismaz četriem eksaminācijas komisijas locekļiem. Tiesību normas neizvirza nosacījumu, kādu Maksātnespējas likuma 16.1panta pirmajā daļā noteikto institūciju pārstāvjiem jāpiedalās lēmuma pieņemšanā par kvalifikācijas eksāmena jautājumiem. Tomēr eksaminācijas komisija ir no dienesta neatkarīga institūcija, un tās sēdes ir slēgtas. Līdz ar to dienesta rīcībā nav informācijas par procesu, kādā eksaminācijas komisija izstrādājusi 2018.gada 6.jūnija kvalifikācijas eksāmena jautājumus, kā arī informācijas par to, kuri eksaminācijas komisijas locekļi piedalījušies kvalifikācijas eksāmena jautājumu izstrādē un apstiprināšanā.

[3.3] Maksātnespējas administratora darbība prasa plašas zināšanas, tai skaitā juridiska un ekonomiska rakstura zināšanas, kurām jābūt augstā profesionālā līmenī. Ja valsts nav pārliecināta par atbilstošu zināšanu līmeni, tad tiek apdraudētas gan maksātnespējas procesā iesaistīto personu intereses, gan sabiedrības intereses. Administratoram tiek nodota svešu lietu pārvaldīšana un viņa darbība tiešā veidā skar trešo personu intereses, līdz ar to valstij jānodrošina, lai maksātnespējas procesa efektīvu un likumīgu norisi īstenotu administrators, kurš atbilst likumdevēja izvirzītajām prasībām.

Sabiedrībai ir tiesības prasīt, lai valsts nodrošina, ka par administratoru ieceltā persona spētu nodrošināt tās interešu kvalitatīvu aizsardzību, jo maksātnespējas procesā iesaistītās personas nevar izvēlēties administratoru. Līdz ar to tieši administratora kvalifikācijas eksāmens ir vienīgais process, kurā tiek izskatīts jautājums par administratora profesionālā līmeņa atbilstību veicamā pienākuma prasībām. Pieteicēja nav izpildījusi tās prasības, ko likumdevējs noteicis administratora amata ieņemšanai.

[3.4] Likumdevējs nav noteicis laika ierobežojumu, lai kārtotu administratora eksāmenu vispārējā kārtībā (eksāmens, ko kārto personas, kuras vēlas ieņemt administratora amatu), ja sertifikāta darbība izbeigta, pamatojoties uz negatīvu vērtējumu kvalifikācijas eksāmenā. Līdz ar to, izpildot normatīvajos aktos noteiktās prasības, pieteicējai ir tiesības kārtot administratora eksāmenu, un sekmīgi nokārtota eksāmena gadījumā – tikt ieceltai administratora amatā. Tātad nav pamata pieteicējas argumentam, ka viņai liegtas tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un profesiju.

[3.5] Ja administrators kādā no kvalifikācijas eksāmena daļām saņem vērtējumu, kas ir zemāks par sešiem punktiem, kvalifikācijas eksāmens nav nokārtots, turklāt neatkarīgi no tā, vai otrajā eksāmena daļā iegūti seši vai desmit punkti. Tātad kvalifikācijas eksāmena pirmās daļas vērtējums nav saistāms ar kvalifikācijas eksāmena otrās daļas vērtējumu, jo abas daļas tiek vērtētas nošķirti. Lai eksāmens būtu nokārtots, abām daļām ir jābūt novērtētām ar vērtējumu, kas ir vienāds vai augstāks par sešiem punktiem.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 18.janvāra spriedumu pieteikums tika noraidīts. Spriedums pamatots ar turpmāk minētiem argumentiem.

[4.1] Pieteicējas centrālais arguments pārsūdzētā lēmuma prettiesiskumam ir eksāmena kāzusā pieļautā kļūda gada skaitlī. Pieteicējas ieskatā tieši šīs kļūdas dēļ pieteicējas iegūtais vērtējums kvalifikācijas eksāmena otrajā daļā ir negatīvs, kas secīgi ir novedis pie eksāmena nenokārtošanas un administratora sertifikāta darbības izbeigšanas. Savukārt pieļauto kļūdu kāzusā pieteicēja izskaidro ar apstākli, ka eksāmena jautājumu izstrādē nepiedalījās Administratoru asociācijas pārstāvis, kurš atšķirībā no citiem eksaminācijas komisijas locekļiem praktizē maksātnespējas nozarē un līdz ar to var sniegt pamatotu viedokli par kāzusu.

Vienlaikus lietā nav strīda gan par kļūdas esību kāzusā, proti, 7.rindkopas 1.rindā 2017.gada vietā kļūdaini ir norādīts 2018.gads, gan arī par to, ka administratori, kuri kārtoja eksāmenu, netika informēti par šo kļūdu, kaut arī eksaminācijas komisija to bija konstatējusi eksāmena norises laikā.

[4.2] Atbilstoši Maksātnespējas likuma 16.1panta pirmajai daļai personas, kuras vēlas ieņemt administratora amatu, pārbauda tieslietu ministra iecelta eksaminācijas komisija. Saskaņā ar noteikumu Nr.288 57.punktu un 87.punktu eksaminācijas komisija administratora eksāmena darbus vērtē atbilstoši eksāmena vērtējuma aprakstam (2.pielikums) komisijas sēdē. Minēto noteikumu 95.punkts un 101.punkts noteic, ka kvalifikācijas eksāmens sastāv no divām daļām: rakstveida teorētisko zināšanu pārbaudes (kvalifikācijas eksāmena pirmā daļa) un rakstveida praktiskā uzdevuma (kāzusa)

risināšanas (kvalifikācijas eksāmena otrā daļa). Atbildi uz kvalifikācijas eksāmena pirmās daļas jautājumiem un otrās daļas jautājumu vērtē pēc 10 punktu skalas.

Kā atzīts juridiskajā literatūrā, kontrole pēc būtības nav iespējama tur, kur sākotnējās iestādes dotais novērtējums attiecas uz konkrētu, otrreiz neatkārtojamu situāciju. Tādi gadījumi pastāv tikai tur, kur iestāde dod personas novērtējumu konkrētā situācijā (eksāmens, atbilstības novērtējums). Tādā gadījumā zināmās robežās pastāv valsts pārvaldes novērtējuma brīvība, kuru tiesa (iestāde) nevar pēc būtības pārbaudīt (*Levits E. Ģenerālklauzulas un iestādes (tiesas) rīcības brīvība (II). Likums un tiesības, 5.sēj. (2003), Nr.7, 203.lpp*.).

Novērtējuma brīvības gadījumā tiesa nevar pārvērtēt iestādes izdarīto secinājumu pēc satura, bet var vienīgi pārbaudīt, vai iestāde nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vai būtiskus procesuālos pārkāpumus, piemēram, vai novērtējumā nav konstatējama iestādes patvaļa (*Augstākās tiesas 2013.gada 11.janvāra sprieduma lietā Nr.SKA-53/2013 (A42680309) 8.punkts un 2016.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-1188/2016 (A420536112) 17.punkts*).

Ievērojot minēto, tiesa nevar iejaukties iestādes novērtējuma brīvībā. Tas nozīmē, ka tiesa nav tiesīga pārvērtēt pieteicējas sniegto atbildi pēc būtības un novērtēt to citādāk, kā to darījusi eksaminācijas komisija. Tiesas kompetencē nav arī vērtēt, vai pieteicējas zināšanas un prasmes ir pietiekamas kvalifikācijas eksāmena nokārtošanai. Tiesas kontroles apjoms aptver pārbaudi pār to, vai eksaminācijas komisija, novērtējot pieteicējas atbildi uz eksāmena kāzusā uzdotajiem jautājumiem, nav pieļāvusi būtiskus procesuālus pārkāpumus vai kļūdas tai piešķirtās novērtējuma brīvības izmantošanā, tostarp, vai eksaminācijas komisijas vērtējums nav patvaļīgs.

Ievērojot minēto, izvērtējams, vai eksaminācijas procesā ir pieļauti pieteicējas norādītie pārkāpumi un vai tie ietekmēja pieteicējas eksāmena vērtējumu.

[4.3] Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 16.1panta pirmo daļu eksaminācijas komisijas sastāvā ir pa vienam pārstāvim no Tieslietu ministrijas, Maksātnespējas kontroles dienesta, augstskolu akadēmiskā personāla un Administratoru asociācijas. Eksaminācijas komisijā iekļauj arī Tieslietu padomes noteiktu rajona (pilsētas) tiesas tiesnesi un Maksātnespējas jautājumu konsultatīvās padomes deleģētu nevalstiskās organizācijas pārstāvi.

Paredzot plašu pārstāvēto institūciju spektru eksaminācijas komisijas sastāvā un katras institūcijas tiesības izvirzīt savu pārstāvi, likumdevēja mērķis bija novērst vienas institūcijas ietekmi uz komisijas sastāvu. Tādējādi tiek mazināts negodprātīgas rīcības risks, jo iesaistītās institūcijas pārstāv dažādus sektorus, un tiem ir iespēja veikt plašāku eksāmena norises uzraudzību.

Atbilstoši noteikumu Nr.288 27.punktam komisija par šo noteikumu 3.punktā paredzētajām jomām sagatavo eksāmena tēmu katalogu, ko apstiprina komisijas sēdē. Savukārt noteikumu Nr.288 23.punkts noteic, ka eksaminācijas komisija ir lemttiesīga, ja komisijas darbā un lēmumu pieņemšanā klātesošo komisijas locekļu skaits ir lielāks par pusi no tieslietu ministra apstiprinātā komisijas sastāva.

Līdz ar to, lai eksaminācijas komisija būtu lemttiesīga, tajā ir jāpiedalās vismaz četriem komisijas locekļiem. Turklāt, kā to pareizi ir norādījis dienests, noteikumi Nr.288 neizvirza nosacījumu, kādu Maksātnespējas likuma 16.1panta pirmajā daļā noteikto institūciju pārstāvjiem ir jāpiedalās eksaminācijas komisijas sēdē, lai eksaminācijas komisija būtu lemttiesīga. Tātad, lai eksaminācijas komisija būtu lemttiesīga, sēdē nav obligāti jāpiedalās Administratoru asociācijas pārstāvim. Minētais vienlīdz attiecas arī uz sēdi, kurā tiek sagatavots un apstiprināts eksāmena jautājumu katalogs.

[4.4] Kā izriet no eksaminācijas komisijas atbildes vēstules uz tiesas informācijas pieprasījumu, 2018.gada 27.aprīļa eksaminācijas komisijas sēdē Administratoru asociācijas pārstāvis A.Daugaviņš informēja komisiju, ka turpmāk komisijas sēdēs nepiedalīsies, jo viņam ir jākārto 2018.gada 6.jūnija kvalifikācijas eksāmens (*lietas 114.lapas otra puse*). Minētajam apstiprinājums izriet no eksaminācijas komisijas 2018.gada 7., 21. un 29.maija eksaminācijas komisijas sēžu, kurās citstarp apspriests eksāmena otrās daļas kāzuss, protokoliem (*lietas 120.-122.lapa*). Tāpat no minētajiem protokoliem izriet, ka šajās sēdēs eksaminācijas komisija bija lemttiesīga, jo tajās piedalījās vismaz četri citi komisijas locekļi.

Ievērojot to, ka A.Daugaviņam bija jākārto 2018.gada 6.jūnija kvalifikācijas eksāmens, Tieslietu ministrija 2018.gada 16.aprīlī lūdza administratoru asociāciju izvirzīt jaunu pārstāvi darbam eksaminācijas komisijā (*lietas 96.-97.lapa*). Ar 2018.gada 17.aprīļa vēstuli (*lietas 99.lapa*) Administratoru asociācija informēja Tieslietu ministriju par citu Administratoru asociācijas pārstāvi. 2018.gada 23.aprīlī Tieslietu ministrija tiesībsargājošajām iestādēm lūdza sniegt informāciju par iespējamiem šķēršļiem izvirzītā pārstāvja iecelšanai eksaminācijas komisijas sastāvā. Tā kā atbilde no tiesībsargājošajām iestādēm par šķēršļu neesību Tieslietu ministrijā saņemta 2018.gada 5.jūnijā, 2018.gada 11.jūnijā tieslietu ministrs izdeva rīkojumu, ar kuru iepriekšējais Administratoru asociācijas pārstāvis eksaminācijas komisijā tika aizstāts ar jaunu pārstāvi (*lietas 130.-131. un 106.lapa*).

Izvērtējot minēto, atzīstams, ka eksāmena otrās daļas kāzuss ir ticis izstrādāts un apstiprināts lemttiesīgā eksaminācijas komisijas sastāvā. Nosakot katras Maksātnespējas likuma 16.1panta pirmajā daļā paredzētās institūcijas pārstāvja dalību eksaminācijas komisijā, likumdevējs ir izvērtējis nepieciešamību šā pārstāvja dalībai un spēju uzņemties maksātnespējas administratoru profesionālo izvērtēšanu. Tādēļ pieteicēja nepamatoti uzskata, ka Administratoru asociācijas pārstāvja loma eksāmena kāzusa izstrādē ir pārāka pār citu eksaminācijas komisijas locekļu lomu. No tiesiskā regulējuma neizriet Administratoru asociācijas pārstāvja obligāta dalība eksāmena kāzusa sagatavošanā un apstiprināšanā. Arī tiesai nav pamata apšaubīt citu eksaminācijas komisijas locekļu kompetenci sagatavot administratoru profesionālo spēju izvērtēšanai nepieciešamos jautājumus, tostarp kāzusus.

Ievērojot minēto, tiesa nekonstatē pārkāpumus eksāmena otrās daļas kāzusa izstrādē un apstiprināšanā. Nav arī pamata uzskatam, ka Administratoru pārstāvja dalība kāzusa izstrādē būtu noteikti novērsusi pārrakstīšanās kļūdas rašanos

kāzusa tekstā.

[4.5] Vienlaikus lietā neapstiprinās pieteicējas bažas, ka tieslietu ministrs nepamatoti ilgi ir vicinājies ar jauna Administratoru asociācijas pārstāvja iecelšanu eksaminācijas komisijā. Saņemot informāciju no tiesībsargājošajām iestādēm par Administratoru asociācijas ieteikto pretendentu darbam eksaminācijas komisijā, tieslietu ministrs nevilcinoties ir izdevis rīkojumu par jauna Administratoru asociācijas pārstāvja iecelšanu.

Kaut arī Tieslietu ministrija nav precizējusi, cik un kādām tieši iestādēm ir lūgta informācija par Administratoru asociācijas izvirzīto pretendentu, tiesas ieskatā aptuveni pusotrs mēnesis nav pārmērīgi ilgs termiņš atbildes sniegšanai. Tāpat tiesai, ievērojot eksaminācijas komisijas locekļa kompetenci, lomu un nozīmi maksātnespējas administratoru profesionālo spēju izvērtēšanā, nav pamata apšaubīt nepieciešamību tieslietu ministram pārliecināties par šķēršļu neesību, lai attiecīgā persona tiktu iecelta eksaminācijas komisijas sastāvā.

Līdz ar to tiesa nesaskata pārkāpumus jauna Administratoru asociācijas pārstāvja iecelšanā eksaminācijas komisijas sastāvā.

[4.6] Pieteicējas kāzusa risinājumu ir vērtējuši trīs eksaminācijas komisijas locekļi, katrs piešķirot pieteicējai četrus punktus. Eksaminācijas komisijas locekļi savu vērtējumu ir pamatojuši, norādot, ka pieteicējai kopumā ir apmierinoša izpratne par administratora pienākumu ņemt pārvaldījumā mantu, tiesībām izpildīt līgumu, mantas pārdošanu. Tomēr nav nodemonstrēta spēja analizēt un pieņemt lēmumu nestandarta situācijā – kā risināt jautājumu ar SIA „Alūksnes siltums". Tāpat nav nodemonstrētas zināšanas principu piemērošanā. Nav paskaidrots un argumentēts, kādēļ administrators uzskata, ka SIA „Alūksnes siltums" prasījums par visu periodu uzskatāms par izmaksām, kā arī nav sniegts izvērtējums izmaksās iekļaujamajam prasījumam kontekstā ar Valsts ieņēmumu dienesta viedokli un tā tiesībām piedalīties jautājuma lemšanā (*lietas 31.-32.lapa*).

Tādējādi visi eksaminācijas komisijas locekļi ir identificējuši trūkumus pieteicējas kāzusa risinājumā saistībā ar nepietiekamu prasmi analizēt un pieņemt lēmumu nestandarta situācijā, kā arī trūkumiem spējā piemērot principus.

Atbilstoši noteikumu Nr.288 2.pielikumā paredzētajam vērtēšanas aprakstam vērtējums – četri nozīmē kopumā apmierinošu izpratni par biežāk lietojamiem maksātnespējas procesa administratoru darbību regulējošajiem normatīvajiem aktiem, bet vienlaikus konstatējami trūkumi spējā piemērot iegūtās zināšanas praksē.

Izvērtējot pieteicējas saņemto vērtējumu un tā pamatojumu, secināms, ka tas atbilst noteikumu Nr.288 2.pielikumā paredzētajam attiecīgā vērtējuma aprakstam. Iepazīstoties ar eksaminācijas komisijas apstiprinātajām kāzusa vērtēšanas vadlīnijām, konstatējams, ka eksaminācijas komisijas vērtējums ir attiecināms uz pieteicējas kāzusa risinājumu un ir tam atbilstošs. Turklāt visi trīs eksaminācijas komisijas locekļi pieteicējas kāzusa risinājumu ir novērtējuši vienādi, kas papildus jau minētajam neliek šaubīties par patvaļību kāda eksaminācijas komisijas locekļa vērtējumā.

Līdz ar to nav konstatējamas acīmredzamas kļūdas eksaminācijas komisijai piešķirtās novērtējuma brīvības izmantošanā.

[4.7] Vienlaikus pieteicēja pēc būtības neiebilst saņemtajam vērtējumam. Kā minēts iepriekš, centrālais pieteicējas arguments pārsūdzētā lēmuma prettiesiskumam ir eksāmena kāzusā pieļautā kļūda gada skaitlī. Kā norāda pieteicēja, šī kļūda pieteicēju „izsita no sliedēm", kā rezultātā pārāk ilgs laiks tika veltīts, lai apsvērtu pareizo kāzusa risinājumu.

Iepazīstoties ar kāzusa saturu un pieteicējas risinājumu, nav konstatējams, ka pieteicēja savā atbildē jebkādā veidā būtu „apspēlējusi" jautājumu par gad skaitļiem vai iespējamo faktu nobīdi laikā. Arī pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē argumentēja, ka pieteicēja savu atbildi veidoja neatkarīgi no kāzusā ietvertajiem gada skaitļiem. Tātad faktu nobīde laikā pieteicējai neliedza iespēju izdarīt kāzusā minētās nestandarta situācijas risināšanai piemērotus secinājumus, jo pieteicējas kāzusa risinājumā nav atspoguļota šī faktu nobīde laikā.

Pieteicējas pārstāvja iesniegtajos 2018.gada 20.decembra rakstveida paskaidrojumos ir detalizēti analizēts iespējamais kāzusa risinājums, kā arī iespējamie papildu apsveramie jautājumi gadījumā, ja kāzusā nebūtu pieļauta pārrakstīšanās kļūda.

Tomēr tiesa, iepazīstoties ar pieteicējas kāzusa risinājumu, nesaskata, ka pieteicēja eksāmena laikā būtu apsvērusi šos jautājumus un attiecīgi apspoguļojusi savā risinājumā. Turklāt atbilstoši kāzusā paredzētajam uzdevumam pieteicējai bija jāsniedz motivēts viedokli par to, kā administratoram jārīkojas aprakstītajā gadījumā atbilstoši kāzusā minētajiem faktiskajiem apstākļiem, nevis jāvērtē administratora bezdarbība gada garumā, kas no pieteicējas puses tika aktualizēts tiesas sēdēs.

Ievērojot minēto, tiesa piekrīt eksaminācijas komisijas norādītajam, ka pārrakstīšanās kļūda gada skaitlī netraucēja pieteicējai izdarīt tiesību normām atbilstošus secinājumus un līdz ar to neietekmēja pieteicējas eksāmena risinājuma vērtējumu. Būtiski ir arī tas, ka minētā kļūda no eksaminācijas komisijas puses tika ņemta vērā, labojot eksāmena darbus, kā arī tiesa ņem vērā to, ka eksāmena otrās daļas otrā varianta kāzusu no 31 pretendenta nenokārtoja tikai divi administratori, kas tiesas ieskatā papildus norāda uz to, ka kļūda nav ietekmējusi kāzusa risinājumu.

[4.8] Arī pieteicējas atsaukšanās uz tiesiskās paļāvības principu nav pamatota.

Minētais princips aizsargā privātpersonas paļaušanos uz tiesisku un konsekventu iestādes rīcību, kā arī noteic, ka iestādes kļūda, kuras pieļaušanā privātpersona nav vainojama, nevar radīt privātpersonai nelabvēlīgas sekas.

Kaut arī eksaminācijas komisija pieļāva pārrakstīšanās kļūdu kāzusa tekstā, šī kļūda, kā tiesa secināja iepriekš, nav ietekmējusi pieteicējas saņemto vērtējumu un līdz ar to nav novedusi pie tā, ka pieteicēja eksāmenu nenokārtoja. Tātad nav pamata uzskatam, ka izskatāmajā gadījumā attiecībā uz pieteicēju būtu pārkāpts tiesiskās paļāvības princips.

[4.9] Tiesai nav zināmi iemesli, kādēļ eksaminācijas komisija par eksāmena laikā konstatēto pārrakstīšanās kļūdu

neinformēja administratorus, kuri kārtoja eksāmenu, arī neskatoties uz to, ka šāds jautājums no administratoru puses eksāmena laikā tika uzdots (*lietas 87.lapa*).

Tiesa atzīst, ka administratoru informēšana par konstatēto kļūdu eksāmena laikā novērstu iespēju šo kļūdu izmantot kā argumentu eksāmena rezultātu apstrīdēšanai. Tomēr šī kļūda, kā tiesa secināja iepriekš, nav ietekmējusi pieteicējas saņemto vērtējumu. Tāpēc arī tas, ka eksaminācijas komisija par konstatēto kļūdu neinformēja administratorus eksāmena laikā, neietekmē pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu.

[4.10] Pieteicēja ir atsaukusies uz Satversmes 106.pantu, norādot, ka pārsūdzētais lēmums aizskar pieteicējas tiesības uz nodarbošanos.

Tiesa nepiekrīt pieteicējai. Atbilstoši Satversmes 106.panta pirmajam teikumam ikvienam ir tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai. Tomēr Satversmes 106.pants negarantē personai tiesības ieņemt konkrētu personas izvēlētu amatu un neuzliek valstij pienākumu nodrošināt ikvienai personai darbu, tostarp atbilstoši personas izvēlei.

Satversmes 106.panta pirmajā teikumā nostiprinātās pamattiesības aizsargā personu pret visām valsts darbībām, kas ierobežo personas brīvību izvēlēties nodarbošanos. Tomēr šī norma neliedz valstij noteikt prasības, kas personai jāizpilda, lai tā konkrētu nodarbošanos varētu īstenot (*Satversmes tiesas 2003.gada 23.aprīļa sprieduma lietā Nr.2002-20-0103 secinājumu daļas 3.punkts un 2015.gada 21.decembra sprieduma lietā Nr.2015-03-01 14.2.apakšpunkts*).

Likumdevējam ir rīcības brīvība izvirzīt prasības attiecībā uz konkrētu profesionālo darbību, ciktāl tas nepieciešams sabiedrības interesēs (*Satversmes tiesas 2017.gada 24.novembra sprieduma lietā Nr.2017-07-01 13.1.apakšpunkts*).

Izstrādājot Maksātnespējas likuma grozījumus, likumdevēja mērķis bija mainīt esošo administratoru ienākšanas profesijā un uzraudzības modeli, lai atjaunotu sabiedrības uzticēšanās līmeni maksātnespējas procesa administratoru profesijai un maksātnespējas procesa norises likumībai kopumā, cita starpā, paredzot stingrākas prasības administratoru kvalifikācijai, reputācijai un profesionalitātei.

Tā kā pieteicēja kvalifikācijas eksāmenu nenokārtoja, pieteicējas profesionālās spējas nav atbilstošas maksātnespējas administratora pienākumu pildīšanai. Tātad pieteicēja nepamatoti uzskata, ka viņai ir liegtas Satversmes 106.pantā reglamentētās tiesības.

[4.11] Pieteicējas ieskatā nozīme ir arī pieteicējas iegūtajiem deviņiem punktiem eksāmena pirmajā daļā (teorētiskajā daļā). Turklāt, kā norāda pieteicēja, viens kāzuss nevar sniegt patiesu priekšstatu par pieteicējas zināšanām un praktisko pieredzi maksātnespējas tiesību jomā.

Kā norādīts iepriekš, kvalifikācijas eksāmens sastāv no divām daļām: rakstveida teorētisko zināšanu pārbaudes (kvalifikācijas eksāmena pirmā daļa) un rakstveida praktiskā uzdevuma (kāzusa) risināšanas (kvalifikācijas eksāmena otrā daļa) (noteikumu Nr.288 95.punkts). Saskaņā ar noteikumu Nr.288 103.punktu, ja administrators eksāmena pirmajā un otrajā daļā saņem vērtējumu, kas ir vienāds vai augstāks par sešiem punktiem, eksāmens ir nokārtots. Ja administrators *kādā* no kvalifikācijas eksāmena daļām saņem vērtējumu, kas ir zemāks par sešiem punktiem, eksāmens nav nokārtots.

No minētajām tiesību normām izriet, ka katra eksāmena daļa tiek vērtēta atsevišķi, un eksāmena pirmās daļas vērtējums nav saistāms ar eksāmena otrās daļas vērtējumu. Lai nokārtotu kvalifikācijas eksāmenu, katrai eksāmena daļai ir jābūt novērtētai ar vismaz sešiem punktiem. Ja kādā no eksāmena daļām vērtējums ir zemāks par sešiem punktiem, eksāmens kopumā nav nokārtots, neatkarīgi no iegūto punktu skaita attiecīgi otrajā eksāmena daļā. Šādas pieejas pamatotību apstiprina arī dzīvē gūtie novērojumi. Kaut arī teorētiskās zināšanas ir ļoti nozīmīgas un būtisks priekšnoteikums sekmīgai praktiskajai darbībai, ne vienmēr teorijas pārzināšana liecina par prasmi šīs zināšanas sekmīgi pielietot praksē. Tieši kāzuss ir veids, kādā tiek pārbaudīta pretendenta spēja izmantot teorētiskās zināšanas praktiska dzīves gadījuma risināšanā.

Līdz ar to pieteicēja nepamatoti uzskata, ka pieteicējas eksāmena pirmajā daļā iegūtais vērtējums liecina, ka eksāmena otrajā daļā pieteicēja ir saņēmusi nepamatoti zemu vērtējumu. Eksāmena pirmās daļas vērtējums ne mazākajā mērā neietekmē eksāmena otrās daļas vērtējumu.

Arī pieteicējas argumentam par ilgstošu un sekmīgu praktizēšanu maksātnespējas procesa administratora amatā nav nozīmes, jo kvalifikācijas eksāmena ietvaros tiek vērtētas administratora teorētiskās zināšanas un prasme risināt kāzusu (praktisko uzdevumu), nevis pieteicējas līdzšinējā praktiskā darbība. Turklāt minētais nav arī pamatots, jo maksātnespējas nozares reformas mērķis, kā minēts iepriekš, bija tieši stingrāku prasību noteikšana administratoru kvalifikācijai, reputācijai un profesionalitātei.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 18.janvāra spriedumu pieteicēja iesniegusi apelācijas sūdzību, kas pamatota ar šādiem apsvērumiem.

[5.1] Lietā nav strīda par kļūdas esību kāzusā, kā arī nav strīda par to, ka tika pieļautas kļūdas eksāmena norises procesā – eksaminējamie netika informēti par attiecīgo kļūdu, kaut arī eksaminācijas komisija to bija konstatējusi jau eksāmena norises laikā.

Kļūda kāzusā norādītajos apstākļos ietekmēja praktiskā uzdevuma risinājuma procesu, proti, to, kā pieteicēja strukturēja atbildi un sniedza risinājumu.

Tiesa neņēma vērā iemeslu, kādēļ pieteicēja kāzusa risinājumā vispār nepieminēja kāzusā ietvertos gada skaitļus un veidoja atbildi neatkarīgi no tiem, proti – lai izvairītos no nepamatotiem pieņēmumiem par kļūdas esamību vai neesamību. Lai arī no kāzusa risinājuma neizriet, ka pieteicēja ir atspoguļojusi šo faktu nobīdi laikā, tas tomēr nenozīmē, ka

pieteicēja nav apsvērusi šo iespējamo kļūdu, pirms sniedza savu kāzusa rakstveida risinājumu. Tā kā pieteicēja kāzusa risināšanas brīdī nesaņēma atbildi, vai ir pieļauta kļūda gada skaitlī, pieteicēja tika „izsista no sliedēm", kā rezultātā pārāk ilgs laiks tika veltīts, lai apsvēru pareizo kāzusa risinājumu. Pēc ilga pārdomu laika pieteicēja nolēma konstruēt savu kāzusa risinājumu tā, lai izvairītos no šo gada skaitļu izmantošanas kāzusa risinājumā. Šie papildus apsvērumi, kurus pieteicēja izdarīja, risinot kāzusu, norādīti viņas 2018.gada 20.decembra paskaidrojumos (*lietas 138.-139.lapa*).

Ar kļūdu gada skaitlī izskaidrojams, kādēļ pieteicējas risinājums bija tieši tāds, kāds viņš bija, un tas neatspoguļo pieteicējas patiesās zināšanas un kompetenci. Saņemtais vērtējums pēc būtības ir neatbilstošs.

[5.2] Par lēmuma tiesiskumu neliecina eksaminācijas komisijas norādītais, ka kļūdu gada skaitlī tā ņēma vērā, labojot eksāmena darbus. Par to, ka eksaminācijas komisija ņēmusi vērā pieļauto kļūdu, pieteicējai kļuva zināms tikai šīs tiesvedības laikā. Par pamatojumu lēmuma tiesiskumam nevar izmantot apstākļus, kas kļuvuši zināmi un izlemti tikai pēc tam, kad jau bija notikusi faktiskā dzīves situācija.

[5.3] Pieteicēja nepiekrīt tiesas secinājumam, ka tas, ka eksāmena otrās daļas otrā varianta kāzusu no 31 pretendenta nenokārtoja tikai divi, papildus norāda uz to, ka kļūda nav ietekmējusi kāzusa risinājumu. Tiesa balstījusies uz pieņēmumu, kas nav pārbaudāms, jo tas, ka pārējie eksāmenu nokārtoja, neizslēdz, ka tieši attiecīgās kļūdas dēļ viņi kāzusu uzrakstījuši salīdzinoši nekvalitatīvāk.

[5.4] Aizskartas Satversmes 106.pantā garantētās pamattiesības – saglabāt un turpināt esošo nodarbošanos. Šis ir vienīgais eksāmens, kuru administrators nevar kārtot atkārtoti. Saņemot negatīvu vērtējumu, administrators tiek atcelts no visiem uzsāktajiem maksātnespējas procesiem, tādējādi liedzot administratoram Satversmē noteiktās tiesības uz nodarbošanos un atņemot vienīgo iztikas avotu. Pie šādiem apstākļiem ne tikai eksāmena rīkotājiem bija savi pienākumi jāveic ar īpašu rūpību, bet arī tiesai ir jāņem vērā situācijas unikalitāte un savos slēdzienos ir jābūt krietni kritiskākai attiecībā uz valsts pārvaldes rīcību, organizējot eksāmenu.

Iestādei ir jāveic samērīguma un lietderības pārbaude arī tad, ja netipiskos gadījumos ar obligāto administratīvo aktu tiek ierobežotas personas pamattiesības.

[5.5] Pieteicēja ir praktizējusi maksātnespējas procesa administratora amatā 14 gadus, šajā laikā pārkāpumi pieteicējas darbā nebija konstatēti. Eksāmena pirmajā daļā pieteicēja saņēma augstu novērtējumu „9", kas liecina, ka pieteicēja nav nekompetenta maksātnespējas jautājumos, līdz ar to viens kāzuss nevar sniegt patiesu priekšstatu par pieteicējas zināšanām un praktisko pieredzi maksātnespējas tiesību jomā.

[5.6] Tiesa nav argumentējusi savu secinājumu, ka nav noticis tiesiskās paļāvības principa pārkāpums. Pieteicēja uzskata, ka ir konstatējami visi Administratīvā procesa likuma 10.pantā norādītie apstākļi – ir konstatēts, ka ir pieļauta kļūda; pieteicēja nav vainojama kļūdas pieļaušanā; kļūdas rezultātā pieteicējai ir radušās nelabvēlīgas sekas.

Pieteicēja varēja paļauties uz kāzusā norādītajiem faktiskajiem apstākļiem un to, ka tie ir izteikti skaidri un precīzi atbilstoši eksaminācijas komisijas sēdē nolemtajam, kā arī uz to, ka viņas kāzusa risinājums tiks izvērtēts, balstoties uz tiem kritērijiem, kuri izstrādāti, vadoties no kāzusā minētajiem faktiskajiem apstākļiem. Līdz ar to pieteicēja varēja paļauties, ka viņas kāzusa risinājuma vērtējums ir tiešā veidā atkarīgs no kāzusā norādītajiem apstākļiem. Pieteicēja uz to arī paļāvās. Pieteicējai bija tiesības paļauties, ka pēc pirmo signālu saņemšanas eksāmena laikā, ka iespējams ir kļūda kāzusā, eksāmena rīkotāju rīcība būs konsekventa un nekavējoša, tas ir, visi ar kāzusa risināšanu saistītie jautājumi tiks noskaidroti eksāmena laikā. Pieteicējas paļāvība ir aizsardzības vērta, jo šis ir vienīgais eksāmens, ko administrators nevar kārtot atkārtoti un neveiksmes gadījumā tiek automātiski izslēgts no profesijas un atcelts no visiem maksātnespējas procesiem.

[6] Dienests rakstveida paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norāda, ka uzskata to par nepamatotu. Dienests atsaucas uz pārsūdzētajā lēmumā norādīto argumentāciju, papildus norādot turpmāk minēto.

[6.1] Administratora kvalifikācijas pārbaude – eksāmens sertificētiem administratoriem ir vienīgais process, kurā tiek izskatīts jautājums par administratora profesionālā līmeņa atbilstību veicamā pienākuma prasībām pirms viņa iecelšanas administratora amatā. Līdz ar to kvalifikācijas eksāmens sertificētiem administratoriem pēc būtības ir pielīdzināms administratora eksāmenam, kuru kārto administratora amata pretendenti. Likumdevējs, ietverot Maksātnespējas likumā pārejas noteikumu 35.punktu, ir atzinis, ka pie tiesību normā noteiktajiem apstākļiem (administrators, kuram ir derīgs sertifikāts, nav nokārtojis kvalifikācijas eksāmenu) administrators zaudē tiesības pildīt administratora pienākumus. Gadījumos, kad tiesību normas imperatīvi paredz, kā iestādei konkrētā situācijā jārīkojas un kāds lēmums jāpieņem, prezumējams, ka likumdevējs, pieņemot konkrētā satura imperatīvās tiesību normas, samērīgumu jau ir apsvēris. Satversmes tiesa atzinusi, ka netipiskajos gadījumos iestāde var atteikties no tiesisko seku īstenošanas, tomēr šādai atkāpei ir jābūt pamatotai ar īpašiem, uzrādāmiem un pārliecinošiem argumentiem. Izšķiršanās par labu samērīguma principa piemērošanai pretēji tiesību normā noteiktajam ir iespējama, ja citastarp gadījums ir atzīstams par netipisku, rezultāts ir klaji nesamērīgs un ierobežo personas pamattiesības.

Konkrētais gadījums nav atzīstams par netipisku, kuru likumdevējam nebija iespējams paredzēt. Turklāt Maksātnespējas likuma pārejas noteikumu 35. un 37.punkts nemaz nevar būt piemērots netipiskā situācijā, jo likumdevējs skaidri un nepārprotami ir noteicis, ka administrators zaudē tiesības pildīt administratora pienākumus, ja administrators nav nokārtojis kvalifikācijas eksāmenu, lai tiktu iecelts amatā. Līdz ar to secināms, ka, pirmkārt, nelabvēlīgs administratīvais akts tika pieņemts, pamatojoties uz attiecīgajām Maksātnespējas likuma pārejas noteikumu un noteikumu Nr.288 normām. Otrkārt, saskaņā ar Maksātnespējas likuma 16.2panta septīto daļu tikai amatā iecelts administrators, kurš nenokārto kārtējo kvalifikācijas eksāmenu, var kārtot atkārtotu kvalifikācijas eksāmenu. Treškārt, obligātais priekšnosacījums amata apliecības izsniegšanai ir noteikts Maksātnespējas likumā un noteikumos Nr.288, līdz ar to vienīgais objektīvais pamats amata

apliecības izsniegšanai ir sekmīgi nokārtots kvalifikācijas eksāmens.

[6.2] Konkrētajā lietā nav konstatējams, ka kvalifikācijas eksāmena norisē un pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas procesā pieļauti tādi procesuālā taisnīguma un patvaļas aizlieguma principa pārkāpumi, kas būtu par pamatu pārsūdzētā lēmuma atzīšanai par prettiesisku. Līdz ar to pieteicējas viedoklis par tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu nav pamatots.

[7] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis pieteikumu un apelācijas sūdzību uzturēja. Atbildētāja pārstāves pieteikumu un apelācijas sūdzību neatzina un lūdza to noraidīt.

Motīvu daļa

[8] Noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus un liecinieku liecības, pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir noraidāms.

[9] Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, identificējusi un piemērojusi tiesību normas, kā rezultātā ir taisījusi pareizu spriedumu. Līdz ar to, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, apgabaltiesa pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai (sk. *šā sprieduma 4.punktu*) un to neatkārto.

Attiecībā uz apelācijas sūdzības argumentiem apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[10] Pieteicējas pamatarguments šajā lietā ir eksāmena otrās daļas – praktiskā uzdevuma jeb kāzusa nosacījumos pieļautās kļūdas ietekme uz pieteicējas kvalifikācijas eksāmena vērtējumu.

Praktiskajā uzdevuma (*lietas 34.lapa*) nosacījumu 1. rindkopā norādīts, ka „ar Alūksnes tiesas 2017.gada 5.janvāra spriedumu pasludināts SIA „Dēļi un brusas" maksātnespējas process. Par administratoru maksātnespējas procesā iecelts maksātnespējas procesa administrators /pers. S/". Turpmāk kāzusa nosacījumu 7. rindkopā norādīts, ka „2018.gada 12.februārī ar administratoru ir sazinājies SIA „Karvas koks" pārstāvis un piedāvājis iegādāties parādnieka nepabeigto produkciju par EUR 20 000". Kāzusa 9. rindkopā definēts uzdevums: „Rūpīgi izlasiet kāzusu! Sniedziet motivētu viedokli par to, kā administratoram būtu jārīkojas aprakstītajā gadījumā, vadoties no kāzusā minētajiem faktiskajiem apstākļiem atbilstoši maksātnespējas jomu reglamentējošo tiesību normu prasībām".

Kā izriet no pieteicējas paskaidrojumiem, viņai radušās šaubas, vai kāzusa nosacījumu 7. rindkopā nebūtu jābūt norādītam „2017.gada 12.februārī" – pretējā gadījumā nāktos konstatēt, ka administrators ir īstenojis bezdarbību gada garumā. Ņemot vērā, ka šīs šaubas nenovērsa eksaminācijas komisijas locekļi, pieteicējai nācies patērēt daudz laika, lai apsvērtu kāzusa risinājumu – uzskatīt, ka kļūda nav pieļauta, un attiecīgi vērtēt administratora bezdarbību gada garumā, vai risināt, izejot no apstākļa, ka attiecīgais notikums norisinājies 2017.gadā. Rezultātā, lai izvairītos no pieņēmumiem par kļūdas esību vai neesību, pieteicēja nolēmusi kāzusā ietvertos gada skaitļus savā risinājumā nepieminēt vispār un veidot savu atbildi neatkarīgi no tiem.

[11] Apgabaltiesas piekrīt, ka vispār var pastāvēt situācijas, kad tas apstāklis vien, ka ir ieviesusies kļūda būtiskos eksāmena uzdevumu nosacījumos, no kā personai varēja rasties nepareizs priekšstats par uzdevuma būtību un prasībām, un šī kļūda nav tikusi novērsta, lai arī persona par savām šaubām informējusi eksaminācijas komisiju, var būt pamats dot iespēju personai eksāmenu kārtot atkāroti.

Tomēr konkrētajā gadījumā šādi apstākļi nav konstatējami.

[12] Pirmās instances tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā eksaminācijas komisijas priekšsēdētāja Olga Zeile apliecinājusi, ka kļūda gada skaitlī tika konstatēta jau kvalifikācijas eksāmena norises laikā. Kļūda nebija būtiska, jo izveidojusies faktu nobīde laikā netraucēja izdarīt tiesību normām atbilstošus secinājumus. Pie tam pats fakts, ka šāda kļūda ir radusies, tika pārrunāts eksaminācijas komisijā pirms darbu labošanas uzsākšanas, nekonstatējot nepieciešamību vadlīnijas precizēt. Līdz ar to minētā kļūda nekādā ziņā neietekmēja eksāmena darba vērtējumu (*lietas 114.-115.lapa*).

Apgabaltiesas tiesas sēdē eksaminācijas komisijas locekle Inese Rubina liecināja, ka eksāmena sākumā vairāki eksaminējamie – divi vīrieši un viena sieviete (ņemot vērā, ka eksāmens ir anonīms, viņu personības lieciniecei nebija zināmas) viņu pieaicināja un uzdeva jautājumu, vai kāzusa nosacījumos nav pieļauta kļūda gada skaitlī. Pārlasījusi kāzusa tekstu, viņa sapratusi, ka, iespējams, pieļauta kļūda. Visiem eksaminējamiem, kuri uzdeva šo jautājumu, viņa apliecinājusi, ka attiecīgajam gada skaitlim nav izšķirošas nozīmes un kāzuss risināms atbilstoši kāzusā norādītajam gada skaitlim „2018", taču, ja eksaminējamais uzskata, ka gada skaitlim ir nozīme, viņam ir tiesības kāzusu risināt, arī izejot no pieņēmuma, ka attiecīgais notikums norisinājies 2017.gadā. Vēlāk eksāmena rezultāti liecinājuši, ka eksaminējamie tā arī bija rīkojušies – daži vadījušies no norādītā gada skaitļa „2018", citi no gada skaitļa „2017", viens eksaminējamais pat tieši izdalītajā kāzusa tekstā bija izlabojis ciparu „2018" uz „2017". I.Rubina nekavējoties telefoniski sazinājusies ar komisijas priekšsēdētāju Olgu Zeili un norādījusi uz iespējamo kļūdu. Uzskatot, ka attiecīgajam gada skaitlim nav būtiskas nozīmes (tas neietekmē risinājumu), kā arī – lai neradītu eksaminējamiem papildus stresu, vienojušās oficiālu paziņojumu visiem eksaminējamiem neveikt.

Šādu telefonsarunas saturu apliecināja arī lieciniece, eksaminācijas komisijas priekšsēdētāja Olga Zeile. Viņa arī

pauda viedokli, ka konkrētais gada skaitlis neietekmēja risinājumu.

No eksāmena norises protokola (*lietas 86.-88.lapa*) redzams, ka laika periodā starp plkst. 14.13, kad kāds eksaminējamais komisijas locekļa uzraudzībā pieiet pie somas, lai izslēgtu savu tālruni, un plkst. 14.39, kad I.Rubina sniedz atbildes uz A.Daugaviņa jautājumiem par kāzusa saturu, veikts ieraksts „I.Rubina sniedz atbildes uz administratoru jautājumiem par kāzusa saturu". Minētais saskan ar liecinieces I.Rubinas paskaidroto, ka attiecīgie administratoru jautājumi saistībā ar kāzusa saturu – iespējamo kļūdu gada skaitlī – tika uzdoti eksāmena norises sākumposmā. Tas liecina arī par to, ka atbildes uz eksaminējamo jautājumiem tika sniegtas un laikā pēc plkst. 14.39 neviens eksaminējamais papildus vai atkārtotus jautājumus nav uzdevis.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa vērtē kritiski pieteicējas apgalvojumu, ka eksaminējamiem vispār netika sniegta atbilde par kļūdas esību vai neesību. Var piekrist, ka eksaminācijas komisija nevērsās ar vienu kopīgu paziņojumu pie visiem eksaminējamiem, taču tiem eksaminējamiem, kuriem radās šaubas par attiecīgo gada skaitli kā kāzusa nosacījumu, komisijas locekle I.Rubina atbildi sniedza.

Tāpat ir nozīme apstāklim, ka eksaminējamiem bija dota iespēja kāzusu risināt, pēc savas izvēles uzskatot, vai attiecīgais kāzusa 7. rindkopā minētais notikums norisinājies 2018. vai 2017.gadā, un neviens no izvēlētajiem risinājumiem netika atzīts par nepareizu tikai attiecīgās izvēles dēļ. Tieši šādā kontekstā saprotams eksaminācijas komisija pirmās instances tiesai sniegtajā paskaidrojumā norādītais, ka „minētā kļūda nekādā ziņā neietekmēja eksāmena darba vērtējumu", proti, atbildes pareizība netika vērtēta, izejot no apstākļa, kuru gada skaitli savā risinājumā izvēlējies eksaminējamais – tika vērtēta eksaminējamā spēja pamatot savu viedokli atbilstoši izdarītajai izvēlei.

Tieši šajā aspektā ir nozīme arī tam apstāklim, ka no 31 eksaminējamā, kuri pildīja otro kāzusa variantu, negatīvu vērtējumu ieguva tikai divi. Var piekrist pieteicējai, ka nav pārbaudāms apstāklis, vai kļūda gada skaitlī citus eksaminējamos nekādā veidā neietekmēja, jo tikpat labi var pieņemt, ka, neesot kļūdai, viņi būtu izvēlējušies citādu risinājumu un saņēmuši citu (augstāku vai zemāku) vērtējumu. Taču nevar atstāt bez ievērības, ka personas, kuras atradās vienādā situācijā ar pieteicēju, proti, risinot identiska satura praktisko uzdevumu, spēja sniegt motivētu atbildi.

[13] Pieteicēja uzskata, ka pārkāpts tiesiskās paļāvības princips, jo pieteicēja varēja paļauties uz kāzusā norādītajiem faktiskajiem apstākļiem un to, ka tie ir izteikti skaidri un precīzi atbilstoši eksaminācijas komisijas sēdē nolemtajam, kā arī uz to, ka viņas kāzusa risinājums tiks izvērtēts, balstoties uz tiem kritērijiem, kuri izstrādāti, vadoties no kāzusā minētajiem faktiskajiem apstākļiem, līdz ar to pieteicēja varēja paļauties, ka viņas kāzusa risinājuma vērtējums ir tiešā veidā atkarīgs no kāzusā norādītajiem apstākļiem. Pieteicēja norāda, ka viņai bija tiesības paļauties, ka pēc pirmo signālu saņemšanas eksāmena laikā, ka iespējams ir kļūda kāzusā, eksāmena rīkotāju rīcība būs konsekventa un nekavējoša, tas ir, visi ar kāzusa risināšanu saistītie jautājumi tiks noskaidroti eksāmena laikā; pieteicējas paļāvība ir aizsardzības vērta, jo šis ir vienīgais eksāmens, ko administrators nevar kārtot atkārtoti un neveiksmes gadījumā tiek automātiski izslēgts no profesijas un atcelts no visiem maksātnespējas procesiem.

Apgabaltiesas ieskatā pieteicējas norādītā tiesiskās paļāvības principa izpratne ir nepareiza. Eksaminējamiem ir tiesības paļauties uz to, ka visiem kāzusa nosacījumiem ir nozīme un tie ar nolūku paredzēti tieši tādi, kā norādīts eksaminējamam izsniegtajā materiālā. Uz minēto apstākli vairākkārt norādīja arī pieteicējas pārstāvis. Līdz ar to par tiesiskās paļāvības pārkāpumu varētu runāt gadījumā, ja eksaminējamais kāzusu būtu risinājis, strikti vadoties no norādītajiem nosacījumiem, bet komisija darbu būtu vērtējusi, vadoties no viedokļa, ka eksaminējamiem būtu vajadzējis pašiem saprast, ka pareizi būtu bijis jābūt pavisam citiem kāzusa nosacījumiem un attiecīgi kāzuss būtu bijis jārisina pavisam citādi. Šāda nekonsekvence eksaminācijas komisijas rīcībā tiešām nebūtu pieļaujama.

Taču konkrētajā gadījumā pieteicēja kāzusa nosacījumu 7. rindkopā norādītajiem apstākļiem savā risinājumā vispār nav piešķīrusi nekādu nozīmi, ir šos faktiskos apstākļus ignorējusi. Šādas pieteicējas rīcības iemesli nav objektīvi noskaidrojami. Apgabaltiesa kritiski vērtē pieteicējas apgalvojumu, ka viņa atbildē izvairījās par to runāt „lai izvairītos no nepamatotiem pieņēmumiem par kļūdas esamību vai neesamību". Pirmkārt, kāzusa nosacījumi bija formulēti skaidri un nepārprotami, un, ja reiz persona uz to pareizību paļāvās, viņai nebija šķēršļu veidot savu atbildi, vadoties tieši no dotajiem nosacījumiem. Otrkārt, tiesa noskaidroja, ka eksaminācijas komisija neignorēja eksaminējamo jautājumus par kāzusa saturu, bet nevilcinoties sniedza uz tiem atbildi, norādot uz iespējamiem rīcības variantiem, proti, kāzusa risinājuma iespējas tika pat paplašinātas. Ņemot vērā, ka atbilde tika sniegta uzreiz, nevar piekrist pieteicējas apgalvojumam, ka bija nepieciešams veltīt nesamērīgi ilgu laiku, lai apsvēru pareizo kāzusa risinājumu. Treškārt, kā redzams no darba vērtēšanas lapas (*lietas 31.-32.lapa*), kāzusa risinājums nebūt nav ticis novērtēts negatīvi tādēļ, ka pieteicēja izvēlējās vienu vai otru gada skaitli vai izvēlējās tos vispār ignorēt, bet gan tādēļ, ka nesniedza sagaidāmās atbildes uz pavisam citiem būtiskiem jautājumiem, proti, netika nodemonstrēta spēja analizēt un pieņemt lēmumu nestandarta situācijā – kā risināt jautājumu ar SIA „Alūksnes siltums", netika nodemonstrētas zināšanas principu piemērošanā; netika paskaidrots un argumentēts, kādēļ administrators uzskata, ka SIA „Alūksnes siltums" prasījums par visu periodu uzskatāms par izmaksām; netika sniegts izvērtējums izmaksās iekļaujamajiem prasījumiem kontekstā ar Valsts ieņēmumu dienesta tiesībām piedalīties jautājuma lemšanā. Attiecīgus trūkumus pieteicējas kāzusa risinājumā ir identificējuši visi trīs eksaminācijas komisijas locekļi, kuri šo darbu vērtēja.

[14] Ievērojot minēto, apgabaltiesa nekonstatēt, ka eksaminācijas komisija, novērtējot pieteicējas atbildi uz eksāmena kāzusā uzdotajiem jautājumiem, būtu pieļāvusi būtiskus procesuālus pārkāpumus vai kļūdas tai piešķirtās novērtējuma brīvības izmantošanā.

[15] Pārējos apelācijas sūdzības argumentus jau ir izvērtējusi pirmās instances tiesa, un apgabaltiesa, atzīstot pirmās instances tiesas motivāciju par pareizu, tai pievienojās. Savā apelācijas sūdzībā pieteicēja attiecīgos argumentus tikai atkārto, bet nenorāda, kā izpaudusies pirmās instances tiesas sprieduma nepareizība.

[16] Ievērojot minēto, kā arī pievienojoties pirmās instances tiesas secinātajam, apgabaltiesa atzīst, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks, bet pieteikums ir noraidāms kā nepamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /pers. D/ pieteikumu par Maksātnespējas administrācijas 2018.gada 27.jūnija lēmuma Nr. 1-11/2018/289 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja A.Šteinberga

Tiesnese S.Kanenberga

Tiesnese I.Meldere